

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

13/1030

Dato:

16.12.2013

Ombudets uttalelse 13/1030

Klageren hevdet at tollerne på Moss lufthavn Rygge handlet i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av etnisitet da de stoppet henne i kontrollen og gjennomførte hennes bagasje.

Ombudet kom frem til at Tollregion Øst-Norge ved Moss lufthavn Rygge ikke handlet i strid med diskrimineringsloven § 4 da klagen ble stanset for tollkontroll.

Saksnummer: 13/1030

Lovgrunnlag: Diskrimineringsloven § 4

Dato for uttalelse: 3. desember 2013

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Klageren ankom Moss lufthavn Rygge fra X. Hun ble stanset i kontroll av tolltjenestemenn på lufthavnen. Fordi hun hadde gått på grønn sone og hadde handlet varer for over 6000 kroner i

utlandet, ble en gjenstand til en verdi over 6000 kroner beslaglagt. Klageren tilbød seg å gå på rødt sone og betale toll for varene sine, men fikk ikke lov til det. Klageren mener at hun ble utsatt for etnisk diskriminering når tollere valgte å stoppe henne og gjennomgå hennes bagasje, mens de ikke stoppet venninnen som er etnisk norsk.

Partenes syn på saken

Klageren:

Klageren forklarer at hun handlet i god tro da hun gikk på grønn sone i lufthavnen fordi hun ikke visste at hun skulle betale toll for varer handlet i utlandet med en verdi på over 6000 kroner. Klageren forklarer at hun tilbød seg å betale toll, men fikk beskjed at det ikke var mulig. Hennes gjenstand ble så beslaglagt. Klageren reagerer på at tollerne gjennomførte hennes bagasje nøye og ikke bagasjen til hennes norske venninne som reiste sammen med henne. Klageren hevder videre at tollere flere ganger kalte henne for «en smugler», og at de omtalte smykkene hennes som «juggel».

Klageren mener videre det er påfallende at det bare var hun og tre andre kvinner med pakistansk bakgrunn som ble stoppet i toll.

Klageren har vært på tollvesenets hjemmesider, og mener at det er vanskelig å finne frem til regelen om at verdier som er handlet i utlandet og som overstiger 6000 kroner skal fortolles. Hun mener at slik informasjon bør gjøres lettere tilgjengelig for alle passasjerer.

Klageren mener at hun ble utsatt for etnisk diskriminering av tollerne på lufthavnen.

Tollregion Øst-Norge v/ avdelingssjef Asle Farberg:

Tollregion Øst-Norge har levert en redegjørelse for saken til ombudet.

Tollregion Øst-Norge avviser klagerens påstander om diskriminerende behandling. Tollvesenet har ikke retningslinjer eller praksis på at personer med en annen etnisk opprinnelse skal stoppes og kontrolleres hyppigere enn etniske nordmenn. Tolltjenestemenn får i sin grunnutdanning undervisning i fag som sosilogi og flerkulturell forståelse, og Tollvesenet etterstreber at deres tjenestemenn skal arbeide i tråd med Toll- og avgiftsetatens etiske retningslinjer.

Rutiner for utvelgelse av personer for tollkontroll har bakgrunn i ulike faktorer som blant annet reiserute, avreiseland, bakgrunnsinformasjon og stikkprøvekontroller.

Tollvesenet har innhentet uttalelse fra tolltjenestemannen som stoppet klageren i kontrollen. I følge tjenestemannen skal klageren på forespørsel svart at hun hadde handlet til sitt bryllup og hun hadde fremvist kvitteringer på varene. Klagerens venninne hadde forklart at hun ikke hadde handlet noe av høy verdi. Fordi tjenestemannen oppfattet klageren som troverdig, valgte de å ikke gjennomføre ytterligere kontroll av hennes bagasje. Tjenestemannen avviser at han på noen tidspunkt skal ha kalt klageren for «en smugler», men at det kan ha blitt sagt at hendelsen er å anse som et smuglerforsøk, ettersom klageren passerte på grønn sone med varer som hadde en verdi på over 6000 kroner. Tjenestemannen avviser at utvelgelsen av klageren hadde noe med hennes hudfarge å gjøre.

Tollvesenet forklarer reglene for toll og avgift, og viser til sine hjemmesider hvor det fremgår følgende: Når du har vært på handleturn i utlandet, kan du ta med deg varer opp til verdigrensen uten å betale toll og merverdiavgift. Det er egne kvoter for blant annet alkohol, tobakk, kjøtt og ost. Klær ikke fremgår spesifikt av teksten, men at klær går inn under «varer» og derfor omfattes av verdigrensen for innførsel. Verdigrensen er 3000 kroner hvis man har vært utenfor Norge i mindre enn 24 timer, og 6000 kroner hvis man har vært utenfor Norge i mer enn 24 timer.

Klagerens brudekjole ble inndratt fordi den oversteg reisekvoten på 6000 kroner og ikke ble fortollet.

Tollvesenet forklarer at saken vedrørende beslaget av klagerens gjenstand ikke var avsluttet pr. 19. september 2013 og at hun vil få svar så snart saken er ferdigbehandlet.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskrimineringsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 2.

Diskrimineringsloven:

Diskrimineringsloven forbyr forskjellsbehandling på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn, jf. loven § 4 første ledd.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnløtelse har som formål eller virkning at personer eller foretak på grunnlag som nevnt over blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnløtelse som fører til at personer på grunn av forhold som nevnt over blir stilt særlig ufordelaktig sammenliknet med andre.

Forskjellsbehandling som er "nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles", jf. § 4 fjerde ledd, er tillatt.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnløtelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. diskrimineringsloven § 10.

En påstand om diskriminering er ikke nok til at ombudet kan konkludere med at det er "grunn til å tro" at diskriminering er skjedd. Påstanden må støttes av andre opplysninger eller sakens omstendigheter for øvrig.

Ombudets vurdering

Ombudet skal ta stilling til om Tollregion Øst-Norge ved Moss lufthavn Rygge handlet i strid med diskrimineringsloven § 4 da klageren ble stanset i tollene. Ombudet understreker at det faller utenfor vårt mandat og ta stilling til hvorvidt klageren handlet i god tro og/eller om hun brøt tollreglene for innførsel av varer. Spørsmålet om synligheten av tollvesenets regler faller også utenfor spørsmålet om klageren ble utsatt for diskriminering da hun ble stoppet i tollene.

Det er på det rene at klageren ble stanset i tollene og at hun fremviste kvitteringer på varer som oversteg verdigrensen for innførsel av varer, som er på 6000 kroner. På bakgrunn av samtalen og fremviste kvitteringer ble det utført kontroll av klagerens bagasje.

Klageren forklarer at tolltjenestemannen skal ha kalt henne for «en smugler» flere ganger og beskrevet hennes smykker som «juggel», og at dette hadde en sammenheng med hennes pakistanske bakgrunn. Dette avvises av Tollregion Øst-Norge, som forklarer at det kan ha blitt sagt at hendelsen kan anses som et smuglerforsøk da klageren gikk på grønn sone med varer som skulle fortolles. Når det gjelder disse utsagnene, står det dermed påstand mot påstand. En påstand alene er ikke tilstrekkelig til at det er grunn til å tro at diskriminering har skjedd.

Når det gjelder spørsmålet om hvorfor klagerens bagasje ble gjennomført grundigere enn bagasjen til hennes etnisk norske venninne, har Tollregionen Øst-Norge forklart at venninnen på forespørsel svarte at hun ikke hadde handlet varer av høy verdi. Klageren derimot innrømmet i at hun hadde handlet varer av høy verdi og fremviste kvitteringer på eget initiativ. Dette har ikke klageren bestridt. Ombudet mener etter dette at det at klagerens bagasje ble grundigere gjennomført enn venninnes, ikke underbygger påstanden om at klageren ble utsatt for forskjellsbehandling på grunn av etnisitet.

Når det gjelder klagerens påstand om at det var påfallende at det bare var hun og tre andre pakistanske kvinner som ble stanset i tollene, viser Tollregionen Øst-Norge til at rutiner for utvelgelsen av personer for tollkontroll har sin bakgrunn i flere ulike objektive hensyn. Ombudet er enig i at det kan fremstå som påfallende dersom det medfører riktighet at det kun var kvinner med pakistansk utseende som ble stoppet i tollene på det aktuelle tidspunktet. Ombudet vet imidlertid ikke hvorvidt dette stemmer, og i så fall hva som var bakgrunnen for utvelgelsen av disse kvinnene. Når det gjelder utvelgelsen av klageren, viser vi uansett til det

ovenstående og at det var klageren selv som innrømmet at hun hadde handlet varer for over 6000 kroner, noe som førte til kontroll av hennes bagasje.

Konklusjon

Tollregion Øst-Norge ved Moss lufthavn Rygge har ikke handlet i strid da klageren ble stoppet i tollkontroll og hennes bagasje gjennomført med diskrimineringsloven § 4.

Ombudet vil likevel understreke at offentlige myndigheter har plikt til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme diskrimineringslovens formål, jf. diskrimineringsloven § 3a første ledd. Dette innebærer at offentlige myndigheter skal se til at hensynet til likestilling integreres i virksomheten, og at regelverk og forvaltningsvedtak er i samsvar med lovens formål, jf. Ot.prp. nr. 44 (2007-2008) punkt 13.8.4 side 210.

Det er derfor viktig at Tollvesenet sikrer at utvelgelsen for tollkontroll ikke baseres på kriterier som vil være i strid med diskrimineringsloven. Det er også viktig at samtalene med og kontrollen av de reisende gjennomføres på en slik måte at den ikke *oppleves som* diskriminerende.

3. desember 2013

Sunniva Ørstavik, likestillings- og diskrimineringsombud.